

Др Хаџи-Недељко Кангрга:

ЖИВОТ КАО СВЕТИЊА

Проста је истина да ми који живимо и свесни смо да постојимо, не знамо праву природу живота, нити можемо да дамо научну дефиницију живота.

Својим животним делатностима, и то обично духовним узлетима, човек је објашњавао и обележавао своје постојање, као што је, на пример, философски израз: »Cogito ergo sum«.

Зато човек, који је својом духовном страном свестан свога живота, и физичког духовног, не може а да не поставља питање о свом постојању: материјалном и духовном, и питање о примарности духа или материје.

Ми, као хришћани, јасно говоримо о животу духовном и животу телесном. Заједно са Св. апостолом Павлом разликујемо чак и две категорије људи: оне духовне, који духовно мисле, и оне телесне, који телесно мисле.

У сваком случају, ми поседујемо наш верски одговор на питање о односу духа и материје. Егзактна наука нам на то питање не може дати задовољавајући одговор. Тек наша верско-научна комбинација може да нам да прикладан одговор о животу, па и о животу као светињи.

По једној научној дефиницији „живот је највиша форма кретања материје“, што је тачно, али само делимично, јер једнострано осветљава његову праву суштину. По механистичком материјалистичком схватању „живот је врло сложена физичко-хемијска, и у том смислу природна појава“. Али живот није само физичко-хемијска појава, јер за њега важе и друге законитости. Према дијалектичком материјализму „живот је начин постојања беланчевинастих тела, и најопштије основно својство живота јесте размена материја која омогућава живим бићима да се мењају и да остају оно што јесу“. Ово је, додуше, тачно, али не објашњава однос духа и материје.

Постоји, насупрот овоме, и виталистичко схватање живота, које га сматра „у суштини надприродном појавом, којој у основи лежи нека нематеријална“ животна „сила, чије је дејство целисходно и по томе моћније од физичких сила“.

По моме уверењу сва та, чак и опречна, схватања живота само су безуспешно упињање да се ствари некако објасне, а да се избегне појам Творца и Животодавца, као да Он није чињеница коју би морао и објективни научник да прихвати, као да Бог није доиста највећа и изворна стварност. Јер од њега долази све кретање и све промене, а Он је једини непроменив, вечан и апсолутно слободан.

Не само у погледу суштине, него и у погледу настанка живота постоје разне научне хипотезе и лутања и ја ћу покушати да дам најкраћи преглед и тих теза, да би се видело докле је гола наука стигла, односно докле није стигла.

Док са једне стране креационисти признају да је Бог створио живе организме у једном акту, или да су се „све савршенији облици живота јављали у поновљеним актима стварања после уништења претходних у катаклизмама“, а представници емергентне еволуције оцењују „скоковите промене у развоју живог света као ирационалне, логички недостижне творачке акте“ и заступници холизма да „светом управља холистички процес, односно процес стварања нових целовитости“, дотле материјализам има другачије гледиште:

По некима споре (семе) живота доспеле су на Земљу из космоса, а по другима од вечности постоји паралелно жива и нежива материја. Савременици претпостављају да „су се абиотичким, неживим путем првобитно образовали комплекси беланчевинастих колоидних система, а из њих и прва жива тела. Дошло је до „образовања материјалног система који се састоји из два подсистема: онога који управља и онога којим се управља“, што би одговарало ћелијском језгру и цитоплазми. У ћелијском језгру се налазе молекули дезоксирибонуклеинске киселине, који улазе у састав генетичког кода, и „од чијег поретка атомског размештаја зависи следовање свих процеса животне делатности тога организма“. У погледу развитка врста живог света најважније је учење о „употреби и неупотреби органа као извора нових особина организма, који се наслеђују „и о“ утицајима спољашње средине који изазивају измене генетичког кода и појаву нових организама“. Ови се неминовно подвргавају природном одабирању, и „само они организми који се прилагоде условима спољашње средине преживљавају и остављају потомство, омогућујући настајање нових биолошких врста.“

Из прегледа ових, углавном материјалистичких философских теза у науци о настанку и развоју живота може се видети колико је та „кула од карата“ климава и неповезана и колико јој недостаје појам о оној промислитељској и покретачкој Сили, без које се не ништа не би могло дешавати.

Насупрот томе, хришћанска вера пружа нам начела и даје нам увид у све оне околности које су нам потребне за разумевање и за правилно схватање живота. Као илустрацију и доказ ја ћу вам овде наводити само просте чињенице, али чињенице толико набијене значајем.

Најважнија наша верска чињеница је да је Бог творац света и живота. Да живот није, а не може ни бити, никаква случајност, него

последница бескрајне творачке интелигенције и моћи. Да је он дат из љубави, као и све што Бог ствара, па према томе он је човеку дар од Бога. У **Књизи Постања** читамо да је Бог створио сва жива бића по врстама њиховим, па најзад и човека. И када му непосредно удахну свој дах, „постаде човек душа жива“. Поседујући „Дух који оживљава“, јер „тело не помаже ништа“, човек је тако постао икона Божја. Из љубави дат, живот човечји и нема други задатак, него да буде потврда и излив љубави. Од Бога дат, он треба Богу и да служи, да служи Њему на славу, не само у дивљењу, него и у захвалности, и не само у захвалности, него и у целосном узвраћању љубави. **„Љуби Господа Бога свога свим срцем својим, и свом душом својом, и свом мисли својом“.**

И као икона Божја човек треба да љуби и оне које и Бог љуби, а у првом реду свога ближњега, и то као самога себе, јер је у ближњему Божји дар живота као и у њему самоме. Људи, дакле, треба да буду **„савршени као што је савршен Отац њихов небески“.** —

Подарен једанпут првом људском пару, живот је дат и као заповест целом људском роду, односно као плод љубави мужу и жени: **„рабајте се и множите се и напуните земљу“**, како би тај Божји дар остао и умножио се. И у овом творачком подражавању човек треба да се уподобљава Богу. —

Једном речју, слављење Бога у љубави, то је циљ и смисао нашег живота. Живот је, дакле, непрекидна молитва, као што је и непрекидна молитва Богу право човеково блаженство и његов пуни живот.

Хришћанско схватање живота као Божјег дара, као умножења љубави, као савршенства које иде до уподобљавања Богу, као слављења Бога и као молитве Богу, шта је друго до схватање живота као светиње, са свим атрибутима божанског порекла: љубави, чистоте, савршенства и славословља. — Живот наш није само драгоцен, него и свети дар Божји.

И заиста, свети људи виде у туђем животу светињу Божју, а сви ми осећамо, макар у погледу свога живота, толику драгоценост тога дара, да све жртвујемо да бисмо тај дар спасли, да се до последњег даха боримо за њега и онда када је он горак и претежак, да без поремећености ума у његову вредност никад озбиљно не можемо да посумњамо. И не само да овај пролазни овоземаљски живот сматрамо непроценивом вредношћу, него чезнемо и за вечним, бескрајним животом, и та чежња дата је у људској природи као битна човекова сврха, и немогуће ју је из ње искоренити, па чак ни потиснути, без велике психичке трауме.

Но појам живота прати, на жалост, и појам смрти. „Сви су људи смртни“. Научници кажу да је живот од самог његовог почетка — умирање. Значи, негација живота увукла се у сам тај Божји дар. Како се то десило?

Требало је презрети љубав и против ње згрешити да би се човекова природа заразила клицом разарања Божјег дела и смрћу. — Библијска историја нас упознаје са оним што се у самом почетку

збило: заразивши се злим духом гордости, човек је испољио непослушност према Богу, презрео љубав свога Творца и појео забрањени плод са „дрвета познања добра и зла“. Познање не само добра, него и зла прострујало је његовим жилама, и упознавши зло, њему није више било могуће да ужива радости раја, и њима, првом човечјем пару, осуђеном на зној и мучење, смрт се уселила у сваку ћелију тела. Заражено истим сатанским грехом, цело њихово потомство наследило је у својој природи смрт, јер „казна за грех је смрт“.

Човечанство је осуђено да чезне за изгубљеним рајем и вечним животом, да се бори са духом разарања, и да са том својом чежњом повезује идеале изгубљене чистоте и безгрешности. Међутим, грех рађа грех, и човечанство је падало све дубље у мрежу сатанску и провалију незнања.

Први велики грех смртног човека истераног из раја био је убиство: брат је убио брата. И тај грех, насртај на интегритет човекове личности, понавља се и до дана данашњега у разним видовима и у све усавршенијим свирепостима. У Божјем закону стоји јасна и кратка заповест: „Не убиј!“, а Христове речи још строжије опомињу: „**Ко каже брату своме погрдну реч биће крив паклу огњеноме!**“ — Живот, — Божје дело и Његова светиња —, морају се, значи, строго поштовати. — Вама препуштам, да размишљате на какве се то конкретна дела и одређене ситуације у данашње време односи.

Бог, који је дао живот човеку, побринуо се и да га сачува, и послао му је Спаситеља, „**јер Богу је тако омилио свет да је и Сина свога јединороднога дао да ни један који Га верује не погине, него да има живот вечни**“. И у Господу Исусу Христу нађосмо спасење. Он, безгрешни, својом крсном смрћу откупи пред вечном Правдом грешни људски род, а човека позва на покајање и на праштање да би му се опростило. Тако, уместо гордости првог греха, смерност постаде прва еванђелока врлина, уместо сатанске преваре зазвуча спасоносно обећање: „**Ја сам пут, истина и живот. Ја сам васкрсење и живот; који верује и Мене ако и умре живеће. Ко верује и Мене дела која Ја творим и он ће творити. Ко моју реч слуша и верује Ономе који Ме је послао има живот вечни и не долази на суд, него је прешао из смрти у живот. Ко одржи реч моју неће видети смрти до века. Ја сам хлеб живи који сиће са неба, који једе од овога хлеба живеће вавек.**“ — И, уместо отровног плода греха и смрти, спасени народ Божји отпоче да се причешћује животворним Телом Христовим.

Смрт, па васкрсење, — то је, дакле, општа формула вечног живота човечанства. Смрт телесна, па и васкрсење телесно, да би потпун човек вечно живео, али живео у преображеном телу, — као што нам Апостол Павле поручује: „**Јер је наше живљење на небесима, откуда и спаситеља очекујемо, Господа својега Исуса Христа, који ће преобразити наше понижено тело да буде једнако телу славе Његове, по сили да може све себи покорити**“. — За праведнике ће васкрсење бити васкрсење живота, а за грешнике васкрсење суда. Праведни живот, као светиња, и не потпада под суд. Они који Христове заповести испуњавају, чуће славну пресуду: „**Добри и верни слуго,**

уби у радост Господара свога“. „Јер оно што око не виде и ухо не чу и у срце човеку не дође, то је Господ припремио онима који Га љубе“.

Међутим, грешни живот ће сам себе осудити, јер грех убија светињу, мржња убија љубав, грешни човек сам уништава својим грехом даровани му живот. Зато се ми, грешни, можемо спасавати једино кроз заједницу да бисмо могли да своју веру докажемо и делима: љубављу према ближњима, жртвом, покајањем, трпењем и праштањем, а посебно кроз „заједницу светих“ која је Црква Христова, хранећи се животворним телом Христовим и обожујући се еванђелским врлинама и Његовим светим тајнама.

Живот, схваћен као светиња и »sub specie aeternitatis«, где очекујемо да „гледамо лице Јагњета Божјег, Христа, и где неће бити ноћи, него ће нас обасјавати Господ Бог“, где ће људи, „наша бесмртна браћа бити и наша вечна сабраћа“, — тако схваћен живот тражи од хришћана и нарочиту нарав. Благоу нарав која искључује сваки грех против љубави, против светиње, против живота. Мржња је извор сваког напада на живот. Грех, уместо светиње, доноси плату — смрт. Убиство, пак, само по себи демантује нашу веру у вечни живот.

Убиство, као директан напад на живот, у сваком своме виду показује неверовање у вечни живот. Ево примера:

Саомубиство сведочи да је, због неверовања у вечни живот, и овоземаљски живот постао бесмислен, доживео промашај, да га је човек омрзнуо као Божји дар и зато га себи одузима.

Убиство говори да убица у своме срцу гаји мржњу, која разара и његов живот, и да, пославши на онај свет свога „бесмртног брата“, не верује у Божји суд и поновни састанак са њиме. Ово исто важи и за масовна убиства и геноцид.

Убиство свога плода, или такозвани „намерни абортус“, доказује да жена, исто као и мушкарац, не узима озбиљно Божанске законе, нити верује у живот као Божји дар.

Убиство овога неизлечиво болесног родитеља или блиског рођака, такозвано убиство из самилости, или еутаназија, претпоставља да је човек уверен да нема никога над собом и да је властан да одузме нешто што није дао, и приказује сву дволичност онога који уместо потребног саучешћа и помоћи, уклања онога који му смета, сматрајући да је тиме све завршено.

Но, поред ових очигледних и кобних заблуда, постоје и оне мање очигледне. На пример: бесмислено жртвовање живота ради одређеног циља. Оно што је овде проблематично и релативно то је тај циљ, да ли је он нешто бесмислено, или заиста узвишено.

Друкчије стоји ствар са жртвовањем живота за веру, јер се баш ту узима у обзир вечни живот, јер се ту изабира небеско уместо земаљског царства, јер се у том случају „не треба бојати оних који убијају тело; и ко тако изгуби живот тај ће га наћи“. Слична ствар је и са жртвовањем живота ради ближњег, јер „од те љубави нико нема веће него ако ко положи живот свој за пријатеље своје“.

Колику тежину има грех против живота људскога показује чињеница да је човек, како икона самога Бога, тако и огледало у коме

се огледа цео свет. Са друге стране, ми не верујемо да се човеков живот може уништити без остатка, јер и после смрти остаје бесмртна душа човекова. Стога и чекамо да дође опште васкрсење мртвих.

Као и у свему, тако и у питању односа према човековом животу као светињи, пресудну улогу има богомдана љубав, која све решава.

Summary

Dr. Nedelko Kangrga

LIFE AS SACRED GIFT

The author expounds firstly all the current materialistic and rationalistic theories about the phenomenon of life on Earth, in order to conclude with the Christian mystical understanding of life as a gift of God, our Creator and Savior.